

Poznań, 5 czerwca 2026 r.

dr hab. Łukasz Mikula, prof. UAM

Zakład Systemów Osadniczych i Zarządzania Terytorialnego

Wydział Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym dr. Artura Hołuja

w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie

geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna

1. Podstawy formalne

Formalną podstawą recenzji jest uchwała Rady Dyscyplin Nauki o Polityce i Administracji oraz Geografia Społeczno-Ekonomiczna i Gospodarka Przestrzenna Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie nr DPG/2026/6 z dnia 18 marca 2026 r. w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Panu dr inż. Arturowi Hołujowi. Przedmiotem recenzji jest ocena osiągnięć naukowych dr. Artura Hołuja w zakresie spełniania przez nie przesłanek warunkujących nadanie stopnia doktora habilitowanego tj. wymagań określonych w art. 219 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Zgodnie z przywołanymi przepisami, stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

2. Ocena osiągnięcia naukowego

Przedłożona przez dr. inż. Artura Hołuja jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o stopień doktora habilitowanego samodzielna monografia naukowa *Efekty zewnętrzne w gospodarce przestrzennej* podejmuje problem niewątpliwie istotny zarówno z punktu widzenia teorii gospodarki przestrzennej, jak i praktyki prowadzenia polityki przestrzennej. Uzasadnienie wyboru tematu należy uznać za przekonujące. Problematyka

efektów zewnętrznych odgrywa fundamentalną rolę w procesach zagospodarowania przestrzeni, jednak stosunkowo rzadko staje się przedmiotem kompleksowych opracowań w krajowej literaturze naukowej. Pojmowanie gospodarki przestrzennej w Polsce najczęściej koncentruje się na formalnych regulacjach, instrumentach oraz procedurach planistycznych. Tymczasem ekonomia polityczna urbanizacji i rozwoju przestrzennego, choć jej znaczenie bywa dostrzegane w debacie publicznej i eksperckiej, rzadziej poddawana jest pogłębionej i systematycznej analizie teoretycznej i empirycznej. Sam zamiar podjęcia próby uporządkowania tego obszaru wiedzy należy zatem ocenić pozytywnie.

Autor wyznacza trzy zasadnicze cele badawcze. Pierwszy z nich ma charakter teoretyczny i obejmuje omówienie efektów zewnętrznych w świetle istniejących koncepcji teoretycznych, a także ich zdefiniowanie, podział oraz analizę możliwości internalizacji. Drugi cel, określony jako poznawczy, polega na zaproponowaniu metody ustalania cech i typów efektów zewnętrznych w gospodarce przestrzennej. Trzeci cel ma charakter metodyczny i dotyczy przedstawienia metody delimitacji obszarów dotkniętych efektami zewnętrznymi generowanymi przez procesy żywiołowej suburbanizacji.

Należy stwierdzić, że w największym stopniu zrealizowany został pierwszy z wymienionych celów i to on stanowi o rzeczywistej wartości osiągnięcia naukowego. Autor wykonał bardzo obszerną pracę związaną z przeglądem, analizą i systematyzacją literatury dotyczącej efektów zewnętrznych oraz ich znaczenia dla gospodarki przestrzennej. Znacznie więcej wątpliwości budzi natomiast realizacja dwóch pozostałych celów. Już samo określenie drugiego celu jako poznawczego może być dyskusyjne, skoro jego zasadniczym elementem jest „zaproponowanie metody”, co wskazywałoby raczej na charakter metodyczny. Wątpliwości dotyczące stopnia realizacji zarówno drugiego, jak i trzeciego celu pojawiają się szczególnie podczas analizy rozdziałów piątego i szóstego monografii, o czym będzie mowa w dalszej części recenzji.

Pewien niedosyt pozostawia również sformułowana przez autora hipoteza badawcza. Przyjęto w niej, że „efekty zewnętrzne współtowarzyszą procesom zachodzącym w gospodarce przestrzennej oraz w terytorialnych systemach gospodarowania przestrzenią”. Trudno jednak nie zauważyć, że jest to stwierdzenie mające charakter niemal aksjomatyczny. Już na wcześniejszych stronach pracy autor wielokrotnie podkreśla bowiem powszechność występowania efektów zewnętrznych, wskazując m.in., że „efekty zewnętrzne stanowią nieodłączny aspekt użytkowania przestrzeni” oraz że „występują one zatem zawsze na określonej przestrzeni”. W konsekwencji hipoteza badawcza nie tyle podlega weryfikacji, ile stanowi rozwinięcie wcześniej przyjętego założenia teoretycznego. Jej wartość poznawcza jest

zatem ograniczona, a znacznie ciekawsze okazują się próby systematyzacji i klasyfikacji samych efektów zewnętrznych.

Pewne zastrzeżenia budzi również kwestia konsekwencji terminologicznej. We wstępie autor deklaruje przyjęcie definicji T. Markowskiego, zgodnie z którą efekty zewnętrzne są „materialnymi i niematerialnymi produktami”, jakie otrzymuje wyróżniony podmiot z otoczenia bez rekompensowania kosztów ich wytworzenia. W dalszej części monografii proponuje natomiast własne ujęcie (s. 173), w którym efekty zewnętrzne opisywane są raczej jako procesy i oddziaływania zachodzące pomiędzy uczestnikami gospodarowania przestrzeni. Nie jest to jedynie różnica terminologiczna. Rozróżnienie pomiędzy produktem a procesem ma charakter fundamentalny i wpływa zarówno na sposób identyfikacji, jak i późniejszego pomiaru badanego zjawiska. Autor nie podejmuje jednak szerszej dyskusji nad relacją pomiędzy obiema definicjami, co osłabia spójność aparatu pojęciowego.

W części teoretycznej monografii uznanie budzi przede wszystkim ogrom materiału literaturowego zgromadzonego i przeanalizowanego przez autora. Widoczna jest bardzo dobra orientacja habilitanta w literaturze ekonomicznej, zwłaszcza dotyczącej teorii efektów zewnętrznych, dóbr publicznych, rynku nieruchomości oraz ekonomicznych aspektów polityki przestrzennej. Jednocześnie sposób organizacji i prezentacji tego materiału nie zawsze jest w pełni satysfakcjonujący. Narracja poszczególnych rozdziałów bywa miejscami chaotyczna, niektóre wątki powracają wielokrotnie, a układ treści nie zawsze odpowiada logice prowadzonego wywodu. Szczególnie wartościowe są więc te fragmenty pracy, w których autor podejmuje próbę syntetyzowania analizowanych zagadnień. Dotyczy to zwłaszcza zestawień tabelarycznych, takich jak tabele 1.1, 2.1 czy 2.2, w których zebrano i usystematyzowano różnorodne podejścia obecne w literaturze. To właśnie w takich miejscach najlepiej widoczne są kompetencje autora w zakresie porządkowania rozproszonego dorobku naukowego.

Jednocześnie można odnieść wrażenie, że autor zdecydowanie najpewniej porusza się w obszarze ekonomii i nauk pokrewnych. Znacznie słabiej wypadają te fragmenty monografii, które odnoszą się do zagadnień instytucjonalnych i prawnych. Dotyczy to przede wszystkim podrozdziału 2.6 poświęconego instytucjonalno-prawnym podstawom gospodarki przestrzennej. Fragment ten sprawia wrażenie zestawienia różnorodnych informacji o charakterze opisowym, bez wyraźnej myśli przewodniej i bez ścisłego powiązania z głównym problemem badawczym i tematem podrozdziału (np. odniesienia do teorii rozwoju spolaryzowanego czy znaczenia wielkości ośrodków miejskich).

Za najbardziej wartościowy komponent całej monografii należy uznać rozdział 4.3 poświęcony atrybutom i instrumentom koordynowania efektów zewnętrznych w gospodarce

przestrzennej. To właśnie w tym miejscu autor najpełniej realizuje deklarowany cel teoretyczny, proponując uporządkowanie efektów zewnętrznych według szeregu dychotomicznych podziałów. Wyróżnia między innymi efekty przewidywalne i nieprzewidywalne, systematyczne i incydentalne, przestrzennie zlokalizowane i niezlokalizowane, wykluczalne i niewykluczalne, rozłączne i nierozłączne czy natychmiastowe i opóźnione, a także wprowadza kategorię amfoterycznych efektów zewnętrznych. Zaproponowany aparat pojęciowy jest uporządkowany, logiczny i ma szansę znaleźć zastosowanie w dalszych badaniach w zakresie gospodarki przestrzennej. W mojej ocenie jest to fragment monografii o największym potencjale trwałego oddziaływania na rozwój dyscypliny.

Znacznie więcej wątpliwości budzi natomiast rozdział piąty zatytułowany *Propozycja typologii efektów zewnętrznych w gospodarce przestrzennej*. Sam zamiar stworzenia takiej typologii należy ocenić pozytywnie, podobnie jak wykorzystanie metody delfickiej do jej opracowania. W przypadku prób budowy nowych klasyfikacji odwołanie się do wiedzy eksperckiej jest uzasadnione. Jednocześnie należy zauważyć, że panel ekspertów obejmował przedstawicieli jedynie dwóch ośrodków naukowych, bezpośrednio związanych z habilitantem, co ogranicza pluralizm perspektyw badawczych.

Znacznie większe wątpliwości budzi jednak sam sposób prezentacji wyników. Oddziaływania przedstawione w tabelach 5.1–5.4 (łącznie 119 elementów) mają często bardzo ogólne nazwy (np. „rozwój lokalny/regionalny”, „urbanizacja”, „ograniczanie rozwoju JST”, „konkurencyjność”, „zajęcie wolnej przestrzeni”) i wymagałyby znacznie szerszego omówienia. Tymczasem autor nie wykorzystuje kolejnych podrozdziałów do pogłębionej charakterystyki wyodrębnionych typów efektów zewnętrznych, lecz często odchodzi od głównego wątku rozważań. Przykładowo w części dotyczącej gospodarki nieruchomościami omawia kwestie dezurbanizacji czy zintensyfikowanej przestępczości, które pozostają jedynie w bardzo pośrednim związku z główną tematyką podrozdziału. W rezultacie czytelnik otrzymuje w tabelach 5.1-5.4 bardzo obszerny katalog różnych zjawisk, procesów i cech przestrzeni, których znaczenie i wzajemne relacje nie zostały wystarczająco wyjaśnione.

Pewne zdziwienie budzi również konstrukcja całego rozdziału. Został on zakończony podrozdziałem 5.8 zatytułowanym „Dotychczasowy stan i metody badań efektów zewnętrznych”. Umieszczenie przeglądu dotychczasowego dorobku badawczego na końcu rozdziału wydaje się rozwiązaniem mało intuicyjnym, gdyż jego treść powinna pełnić raczej funkcję wprowadzającą i metodologiczną.

Najwięcej zastrzeżeń budzi jednak rozdział szósty, w którym autor podejmuje próbę operacjonalizacji wcześniej rozwijanych koncepcji teoretycznych. Jednym z centralnych pojęć staje się tutaj „żywiółowa suburbanizacja”, występująca zresztą w różnych fragmentach monografii od samego początku. Co zaskakujące, pojęcie to przez większość pracy pozostaje niedookreślone. Dopiero na stronie 273 pojawia się definicja opisująca żywiółową suburbanizację jako „pojęcie używane do opisu niestandardowych cech wzorców urbanistycznych użytkowania ziemi, które są zjawiskiem regionalnym i wynikają z indywidualnych wyborów dotyczących lokalizacji i użytkowania ziemi”. Definicja ta rodzi jednak kolejne pytania. Nie wiadomo bowiem, jakie cechy autor uznaje za niestandardowe, względem jakiego wzorca miałyby być one oceniane oraz jakie kryteria pozwalają odróżnić suburbanizację „żywiółową” od suburbanizacji „nieżywiółowej”. Dodatkowo w wielu miejscach pracy żywiółowa suburbanizacja, chaos przestrzenny oraz efekty zewnętrzne traktowane są niemal jak pojęcia zamienne. Tymczasem są to kategorie odnoszące się do różnych poziomów opisu rzeczywistości. Chaos przestrzenny można traktować jako określony stan zagospodarowania przestrzeni, suburbanizację jako proces, natomiast efekty zewnętrzne jako konsekwencje określonych działań lub procesów. Ich utożsamianie prowadzi do niejasności interpretacyjnych i utrudnia ocenę wyników badań.

Najpoważniejsze wątpliwości dotyczą jednak zaproponowanej metody badawczej. Trudno uznać, że zestaw siedmiu stosunkowo prostych wskaźników statystycznych pozwala na wiarygodny pomiar zarówno chaosu przestrzennego, jak i natężenia efektów zewnętrznych. Warto również zauważyć, że proponowana metoda nie uwzględnia szeregu aspektów odnoszących się do charakteru suburbanizacji i związanego z nią chaosu przestrzennego, takich jak morfologia zabudowy, wyposażenie infrastrukturalne, obsługa transportowa, dostęp do usług publicznych czy architektura nowych struktur osadniczych. Nie ma również żadnych wskaźników o charakterze ekonomicznym, odzwierciedlających koszty urbanizacji. W konsekwencji trudno uznać, że zaproponowane wskaźniki pozwalają na bezpośredni pomiar żywiółowości suburbanizacji lub natężenia efektów zewnętrznych. Bardzo problematyczne wydaje się też założenie, zgodnie z którym stopień pokrycia planami miejscowymi może być traktowany jako wskaźnik skutecznej i racjonalnej polityki przestrzennej. Założenie to ma charakter aprioryczny i nie zostało wystarczająco uzasadnione. Ostatecznie otrzymujemy więc raczej kolejne w polskiej literaturze podejście do delimitacji obszarów objętych suburbanizacją niż narzędzie służące identyfikacji efektów zewnętrznych. Co więcej, zastosowana metoda była już wcześniej prezentowana przez habilitanta m.in. we współautorskim artykule

opublikowanym w czasopiśmie *Sustainability* w 2020 r., natomiast w monografii ograniczono się głównie do aktualizacji danych.

Dalsze zastrzeżenia budzi sposób przejścia od opracowanej wcześniej w rozdz. 5 typologii efektów zewnętrznych do ich zakładanego pomiaru. Na stronie 274 autor stwierdza, że dla czterech grup efektów zewnętrznych przedstawionych w tabelach 5.1–5.4 „ustalono pomocniczo uśredniony wskaźnik indeksów syntetycznych oraz syntetycznych średniookresowych indeksów łańcuchowych wskazujący na poziom generowanych efektów zewnętrznych”. W praktyce oznacza to próbę opisu 119 hipotetycznych oddziaływań za pomocą indeksów opartych na siedmiu stosunkowo prostych wskaźnikach statystycznych. Autor nie wyjaśnia jednak mechanizmu przejścia pomiędzy bogatą typologią jakościową a syntetycznymi indeksami liczbowymi. Nie wiadomo również, na czym dokładnie polega deklarowana „łączna analiza” tabel 5.1–5.4 oraz skonstruowanych wskaźników. Wątpliwości te pogłębia analiza kolejnych ilustracji. Rycina 6.3 została opisana jako przedstawiająca zasięg efektów zewnętrznych, podczas gdy w rzeczywistości jest ona rezultatem agregacji wcześniej skonstruowanych indeksów, opartych na 7 wskaźnikach. Rycina 6.4 zatytułowana „bezpośrednie efekty zewnętrzne” sprowadza się do przedstawienia tej samej mapy wzbogaconej o dane dotyczące dojazdów do pracy, wyrażone w dodatku w liczbach bezwzględnych. Z kolei rycina 6.5 określona jako prezentacja „pośrednich efektów zewnętrznych” wykorzystuje tę samą mapę bazową z nałożonymi tym razem przepływami międzyregionalnymi pomiędzy wszystkimi gminami należącymi do obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich. Powstaje pytanie, czy takie przedstawienie danych rzeczywiście pozwala identyfikować efekty zewnętrzne, czy raczej obrazuje jedynie intensywność wybranych relacji przestrzennych.

Kończący zasadniczą część pracy podrozdział 6.6 poświęcony wyzwaniom dla gospodarki przestrzennej zawiera szereg interesujących obserwacji i postulatów. To właśnie tutaj wcześniejsze rozważania teoretyczne spotykają się z praktyką gospodarowania przestrzenią. Szczególnie wartościowe są rozważania dotyczące sposobów internalizacji efektów zewnętrznych oraz zwrócenie uwagi na problem dystrybucji korzyści z „niezasłużonych” przez właścicieli nieruchomości przyrostów dochodów, wynikających z decyzji polityczno-planistycznych zmieniających tereny z rolnych na budowlane. Autor powtarza kilka razy słuszny postulat, że „planowanie przestrzenne należy efektywnie zintegrować z bodźcami ekonomicznymi”, a „jednym z obszarów wymagających modyfikacji jest reforma ekonomicznych aspektów planowania przestrzennego. Jej celem powinna być reforma systemu, by był on także wymiennie efektywny w zakresie ograniczania negatywnych

efektów zewnętrznych gospodarki przestrzennej.” W tym zakresie Autor wyraźnie opowiada się za prymatem aktów planowania nad decyzjami administracyjnymi, ale nie ustrzega się dość ogólnikowych stwierdzeń w rodzaju „obligatoryjność tworzenia planów miejscowych wiązałaby się z sytuacją, w której plan musiałby chronić wszystko. Wymagałoby to stworzenia systemu planowania opartego na zasadzie, zgodnie z którą to, czego nie można zaplanować, podlega ochronie”. Nie odnosi się także do fundamentalnych zmian w zakresie zasad wydawania decyzji o warunkach zabudowy, które przyniosła ze sobą reforma systemu planowania.

Pewien niedosyt pozostawia jednak fakt, że wiele interesujących wątków zostało jedynie zasygnalizowanych. Autor pisze ogólnie o podatkach, opłatach czy nieodpłatnym przekazywaniu gruntów, jednak nie podejmuje pogłębionej analizy istniejących instrumentów prawnych i ekonomicznych. Brakuje odniesień do już funkcjonujących rozwiązań (np. umowy na podstawie art. 16 ustawy o drogach publicznych) lub nowych instrumentów wprowadzonych nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2023 r., takich jak zintegrowane plany inwestycyjne i umowy urbanistyczne. Interesujący wydaje się także postulat proporcjonalnego rozdysponowania środków z budżetu państwa pomiędzy „miasta centralne, ich przedmieścia i suburbia”. Niestety, nie dowiadujemy się, na czym ma polegać ta proporcjonalność i czym różnią się przedmieścia od suburbiów.

Można w pewnym sensie żałować, że autor nie rozwinął całej tej części pracy. Gdyby do wcześniejszych rozważań o klasyfikacji efektów zewnętrznych, dodał bardziej rozwiniętą systematykę form internalizacji oraz sposobów ich wykorzystania na przykładzie polskiego (lub innego) systemu gospodarowania przestrzenią, to niewątpliwie wpływ przedstawionego osiągnięcia naukowego na rozwój dyscypliny mógłby być oceniony jako bardziej znaczący. Mimo tych zastrzeżeń należy zauważyć, że właśnie w końcowym podrozdziale pracy pojawiają się spostrzeżenia, które mogą stanowić interesujący punkt wyjścia dla dalszych badań w zakresie ekonomicznych instrumentów polityki przestrzennej.

Podsumowując, monografia *Efekty zewnętrzne w gospodarce przestrzennej* jest opracowaniem ambitnym i opartym na bardzo szerokiej bazie literaturowej. Jej największą wartością pozostaje część teoretyczna (rozdz. 1-4), w której autor podejmuje ogólnie trafną próbę uporządkowania problematyki badawczej efektów zewnętrznych oraz dokonania ich systematyzacji. Znacznie mniej przekonujące są natomiast wątki metodyczne i empiryczne dotyczące proponowanej typologii oddziaływań uznawanych za efekty zewnętrzne (rozdz. 5) oraz delimitacji obszarów generujących efekty zewnętrzne (rozdz. 6). Pomimo wskazanych zastrzeżeń należy jednak uznać, że osiągnięcie habilitacyjne wnosi własny wkład do dyskusji

nad ekonomicznymi aspektami gospodarowania przestrzenią i stanowi wartościowy, choć nierówny jakościowo, element dorobku naukowego habilitanta.

3. Ocena aktywności naukowej w wymiarze krajowym i międzynarodowym

W autoreferacie habilitant wyodrębnił cztery główne obszary prowadzonych badań naukowych: (1) efekty zewnętrzne w rozwoju społeczno-ekonomicznym struktur przestrzennych, (2) rozwój miast i regionów a procesy przestrzenne i ich skutki, (3) wyzwania współczesnej gospodarki przestrzennej związane z efektywnością ustawodawstwa, integracją polityk rozwoju i mechanizmami zarządzania przestrzenią oraz (4) problemy ochrony środowiska przyrodniczego w gospodarce przestrzennej.

Analiza przedstawionego dorobku potwierdza zasadność takiego podziału. Dotychczasowa aktywność naukowa habilitanta koncentruje się konsekwentnie wokół problematyki ekonomicznych skutków procesów urbanizacyjnych, suburbanizacji, chaosu przestrzennego, efektów zewnętrznych oraz instrumentów polityki przestrzennej. Widać wyraźnie ukształtowaną specjalizację badawczą, która rozwijana jest od wielu lat i znajduje odzwierciedlenie zarówno w publikacjach naukowych, jak i działalności projektowej oraz eksperckiej. Jednocześnie należy podkreślić, że autor nie ogranicza się do jednej wąskiej niszy badawczej, lecz podejmuje zagadnienia znajdujące się na styku ekonomii, gospodarki przestrzennej, polityki rozwoju i ochrony środowiska.

Spójność dorobku naukowego przejawia się także w tym, że główne osiągnięcie habilitacyjne nie stanowi odrębnego, incydentalnego przedsięwzięcia badawczego, lecz jest logicznym zwieńczeniem wieloletnich zainteresowań naukowych autora. Problematyka efektów zewnętrznych pojawiała się bowiem już w jego wcześniejszych publikacjach. W tym sensie monografia habilitacyjna stanowi próbę syntezy i uporządkowania zagadnień obecnych w dorobku autora od wielu lat.

Habilitant legitymuje się znaczną liczbą publikacji naukowych, choć pewne wątpliwości może budzić struktura dorobku. Stosunkowo niewielką jego część stanowią artykuły jednoautorskie lub z wysokim wkładem procentowym udziału habilitanta opublikowane w uznanych międzynarodowych czasopismach o wysokiej renomie. Znaczna część dorobku publikacyjnego została opublikowana w czasopismach takich jak *Land*, *Energies*, *Sustainability* czy *European Research Studies Journal*. Choć czasopisma te posiadają rozpoznawalność bibliometryczną i są indeksowane w niektórych międzynarodowych bazach danych, ich pozycja naukowa oraz model funkcjonowania bywają przedmiotem dyskusji w środowisku akademickim. Jednocześnie należy zauważyć, że w ostatnich latach widoczny

jest postęp w zakresie umiędzynarodowienia dorobku publikacyjnego. Dotyczy to przede wszystkim rozdziałów opublikowanych w monografiach wydawnictw Routledge oraz De Gruyter. Rozdział poświęcony problematyce kurczenia się miast w Japonii świadczy o poszerzaniu pola badawczego poza problematykę krajową. Trudno jednak nie zauważyć, że redaktorami obu tomów byli naukowcy pracujący z habilitantem w ramach tego samego ośrodka akademickiego, co utrudnia uwzględnienie tych publikacji jako całkowicie miarodajnych dla oceny umiędzynarodowienia działalności naukowej.

Istotny niedosyt budzi także międzynarodowy wymiar aktywności konferencyjnej habilitanta. Z przedstawionego wykazu wynika, że uczestniczył on łącznie w 22 konferencjach naukowych oraz szeregu innych wydarzeń o charakterze naukowym, jednak wśród nich nie znalazło się ani jedno wystąpienie na konferencji odbywającej się poza granicami Polski. Wszystkie wykazane wystąpienia miały miejsce w kraju, a jedynie trzy zostały zaprezentowane w języku angielskim podczas konferencji określanych jako międzynarodowe i miały charakter współautorski.

Aktywność naukową habilitanta trudno więc uznać za istotnie umiędzynarodowioną, jednak w tym zakresie pozytywnie wyróżnia się wieloletnia współpraca badawcza z Uniwersytetem Babeş-Bolyai w Klużu. Współpraca ta, opisana w autoreferacie jako trwający od 2020 r. staż naukowy, zaowocowała artykułami o charakterze porównawczym w wymiarze polsko-rumuńskim opublikowanymi w czasopiśmie *Journal of Settlements and Spatial Planning*, wydawanym przez ośrodek, z którym współpracował habilitant. Współpraca z tym czasopismem miała zresztą szerszy wymiar – habilitant pełnił w nim wielokrotnie funkcje recenzenta, a także był redaktorem tematycznym jednego z numerów.

Bardzo wysoko oceniam aktywność habilitanta w krajowych sieciach współpracy naukowej. Szczególnie istotne znaczenie ma jego zaangażowanie w działalność Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, w tym szczególnie Zespołu ds. Obszarów Miejskich i Metropolitalnych. Współpraca ta zaowocowała udziałem w przygotowaniu szeregu opracowań dotyczących suburbanizacji, chaosu przestrzennego oraz kosztów niekontrolowanej urbanizacji, w tym współautorstwem monografii „Suburbanizacja w Polsce jako wyzwanie dla polityki rozwoju”. Publikacje te miały znaczenie wykraczające poza wąsko rozumiany obieg akademicki. Wykorzystywane były w debacie eksperckiej dotyczącej reform systemu planowania przestrzennego oraz problematyki kosztów chaosu przestrzennego. W tym zakresie dorobek habilitanta wpisuje się w nurt badań mających nie tylko wartość poznawczą, lecz również znaczenie dla kształtowania polityk publicznych.

Pozytywnie należy również ocenić aktywność projektową. Habilitant uczestniczył w licznych projektach badawczych finansowanych zarówno ze źródeł krajowych, jak i europejskich. W większości przypadków pełnił funkcję wykonawcy lub członka zespołu badawczego. Choć w przedstawionym dorobku brakuje kierowania dużym projektem badawczym finansowanym w drodze otwartego konkursu, zaangażowanie projektowe oceniam jako satysfakcjonujące i owocne w zakresie publikacyjnym.

Całościowo oceniając aktywność naukową habilitanta należy stwierdzić, że jej najmocniejszymi stronami są spójność tematyczna, konsekwencja rozwijania własnego programu badawczego, aktywność w krajowych sieciach współpracy naukowej oraz udział w przedsięwzięciach badawczych o istotnym znaczeniu dla polityki przestrzennej. Słabiej prezentuje się natomiast poziom umiędzynarodowienia dorobku, zarówno w zakresie aktywności konferencyjnej, jak i publikacyjnej. Nie zmienia to jednak faktu, że przedstawiony dorobek naukowy należy uznać za znaczący i rozpoznawalny w krajowym środowisku geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej.

4. Ocena działalności dydaktycznej, organizacyjnej i współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym

Działalność dydaktyczną, organizacyjną habilitanta oraz aktywność w zakresie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oceniam bardzo wysoko. W mojej ocenie jest to jeden z najmocniejszych elementów dorobku, a skala i różnorodność podejmowanych działań wyraźnie przekraczają poziom standardowo oczekiwany od osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego.

W zakresie działalności dydaktycznej uwagę zwraca przede wszystkim zaangażowanie habilitanta w kształcenie kadr dla gospodarki przestrzennej. Na podkreślenie zasługuje zarówno liczba i wymiar godzinowy prowadzonych kursów, jak i ich szerokie spektrum tematyczne, świadczące o wszechstronnych kompetencjach dydaktycznych, a także bardzo duża liczba wypromowanych absolwentów studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz w pełnieniu funkcji promotora pomocniczego w przewodach doktorskich. Docenić należy także aktywność wykraczającą poza standardowe obowiązki dydaktyczne, związane z opieką nad studenckim kołem naukowym oraz udziałem studentów w licznych przedsięwzięciach naukowych i projektowych. Pozytywną ocenę działalności dydaktycznej potwierdzają także otrzymane wyróżnienia uczelniane.

Równie wysoko należy ocenić działalność organizacyjną. Habilitant uczestniczył w pracach licznych zespołów i komisji uczelnianych związanych z rozwojem dydaktyki,

promocją uczelni oraz przygotowaniem projektów rozwojowych. Od początku swojej kariery aktywnie angażował się również w organizację konferencji naukowych, seminariów i wydarzeń środowiskowych związanych z gospodarką przestrzenną.

Działalność dydaktyczno-organizacyjna habilitanta w ostatnich latach w coraz wyraźniejszym stopniu nabiera wymiaru ogólnokrajowego i związana jest z aktywnością w zakresie integracji środowiska akademickiego zajmującego się gospodarką przestrzenną i geografią społeczno-ekonomiczną. Zaangażowanie w działalność Unii Uczelni na Rzecz Rozwoju Kierunków Studiów w Zakresie Gospodarowania Przestrzenią oraz Konferencji Kierowników Jednostek Geograficznych świadczy o gotowości do podejmowania działań wykraczających poza obowiązki związane z funkcjonowaniem macierzystej uczelni i o rozpoznawalności habilitanta w krajowym środowisku akademickim.

Na wysoką ocenę zasługuje również współpraca habilitanta z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Jest ona wyjątkowo rozbudowana, prowadzona w różnych skalach przestrzennych i obejmuje szerokie spektrum partnerów instytucjonalnych. Habilitant konsekwentnie angażuje się w przedsięwzięcia służące praktycznemu wykorzystaniu wiedzy naukowej na poziomie regionów (województwo małopolskie i świętokrzyskie), miejskich obszarów funkcjonalnych (MOF Tarnowa) i gmin (m.in. Siepraw). Angażuje się również we współpracę z administracją rządową, realizując opracowania i projekty badawcze na rzecz Ministerstwa Rozwoju i Technologii oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Na wyróżnienie zasługuje jego udział w projekcie „Nowy model regionalnego i miejscowego planowania przestrzennego dla zapewnienia odporności i bezpieczeństwa struktury przestrzennej Polski w kontekście współczesnych wyzwań rozwojowych (ReActPlan)”, finansowanym w ramach programu GOSPOSTRATEG. Projekt ten należy do najważniejszych w ostatnich latach przedsięwzięć badawczo-wdrożeniowych dotyczących reformy systemu planowania przestrzennego w Polsce, a udział habilitanta w jego realizacji potwierdza zarówno jego kompetencje eksperckie, jak i ugruntowaną pozycję w środowisku praktyków polityki przestrzennej.

Istotnym elementem aktywności jest również współpraca z sektorem prywatnym, w szczególności z przedsiębiorstwami zajmującymi się systemami informacji geograficznej (GIS), analizami przestrzennymi oraz przetwarzaniem danych przestrzennych. Jest to szczególnie wartościowe, ponieważ pozwala na transfer wiedzy pomiędzy środowiskiem naukowym a praktyką gospodarczą.

Całościowo oceniając tę część dorobku należy stwierdzić, że działalność habilitanta przynosi wymierne korzyści społeczne i gospodarcze. Jej oddziaływanie zdecydowanie

wykracza poza środowisko macierzystej uczelni i obejmuje zarówno rozwój środowiska akademickiego gospodarki przestrzennej, jak i bezpośrednie wsparcie procesów planowania przestrzennego oraz polityki rozwoju prowadzonej przez instytucje publiczne. W mojej ocenie jest to przykład właściwego połączenia działalności naukowej, dydaktycznej i eksperckiej, odpowiadającego współczesnemu rozumieniu społecznej odpowiedzialności nauki.

5. Konkluzja

Uwzględniając zarówno osiągnięcie habilitacyjne, jak i całokształt działalności naukowej, dydaktycznej, organizacyjnej i eksperckiej dr. inż. Artura Hołuja stwierdzam, że posiada on w dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną także poza macierzystą jednostką.

W związku z powyższym uznaję, że dorobek naukowy dr. inż. Artura Hołuja spełnia wymagania określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce stawiane kandydatom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego.

Popieram zatem wniosek dr. inż. Artura Hołuja o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna oraz wnoszę o dalsze procedowanie postępowania habilitacyjnego.

